

Större och fler hellre än mindre och färre?

Hur idrottslärare anser att salen och materialet påverkar idrottsundervisningen

Henrik Ibjer

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete grundnivå 126:2011
Idrott, fritidskultur och hälsa, skolår 7-9 och gymnasieskolan, HT- 2011
Handledare: Jenny Svender
Examinator: Bengt Larsson

Sammanfattning

Syfte och Frågeställningar

Syftet med den här studien är att undersöka hur lärarna anser att undervisningen påverkar dem själva och eleverna genom två specifika kategorier: idrottssalen och idrottsmaterialet.

- På vilket sätt möjliggör och begränsar idrottssalens storlek undervisningen i ämnet idrott och hälsa?
- På vilket sätt möjliggör och begränsar tillgången på material undervisningen i ämnet idrott och hälsa?

Metod

I den här studien har jag använt mig av delvis strukturerade intervjuer utifrån den kvalitativa ansatsen med hjälp av en intervjuguide där jag sedan tidigare formerat intervju- och diskussionsfrågor som i grund och botten handlar om undervisningen och hur den påverkas. Jag har intervjuat tre idrottslärare från samma kommun någonstans i Sverige. Jag har jämfört deras svar och har, utifrån det designteoretiska perspektivet samt litteratur, sammanställt ett resultat, en diskussion och en slutsats.

Resultat

Lärarna tycker det är positivt med stor sal och större mängd material.

Undervisningen påverkas av storleken på salen och materialmängden.

En begränsning blir att idrottslärarna inte kan genomföra en uppskattad idrottslektion om det inte finns god tillgång till material och idrottssal.

Skillnaderna mellan en stor idrottssal och en liten idrottssal är att undervisningen i en stor hall blir enklare att genomföra och att eleverna får arbeta på sin egen nivå.

Slutsats

Lärarna anser att de kan genomföra en bättre idrottslektion om det finns stort utbud av material och en ordentlig idrottssal. Undervisningen blir då bättre samt att lärarna tror eleverna blir mer tillfreds med undervisningen vid mer materialmängd och större sal.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Bakgrund	4
3. Tidigare forskning	5
4. Teoretiskt perspektiv	6
5. Syfte	7
5.1 Frågeställningar	7
6. Metod	7
6.1 Val av metod	7
6.2 Urval.....	8
6.3 Procedur	8
6.4 Databearbetning och Analys	9
6.5 Tillförlighetsfrågor	9
6.6 Etiska aspekter.....	10
7. Resultat	11
7.1 Allmänt.....	11
7.2 Materialmängd	12
7.3 Idrottssalen	14
8. Diskussion och analys	16
8.1 Analys av resultat	16
8.2 Diskussion av resultat.....	17
8.3 Diskussion av metod	20
8.4 Vidare forskning.....	21
9. Referenslista	22

Bilaga 1 Käll- och Litteratursökning

Bilaga 2 Intervjuguide

1. Inledning

Grunden till den här studien bottnar i en avhandling av Karin Lindén (1988) där hon lyfter fram olika aspekter som gör att idrottslärare lätt drabbas av skador och ibland tvingas sluta med sitt arbete på grund av dem (1988, sid 52). Lindén har intervjuat och gjort undersökningar med idrottslärare på ett flertal olika platser på olika skolor runt om i Sverige (1988). Efter att ha läst artikeln började jag fundera på vad som kan göra att lärare får dessa skador och vad det beror på. Jag började titta mer på de olika bitarna som kunde utgöra orsaken till dem och fastnade vid materialet som används och salen de utför undervisningen i. Det var då idén om att undersöka hur undervisningen påverkas av salen och materialet och hur lärarna ser på de frågorna kom till.

2. Bakgrund

I läroplanen för den svenska skolan står det skrivet vad varje ämne ska innehålla och vad barnen ska kunna när de slutar skolan (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, 2011-12-20). Varje årskurs och varje ämne har en kursplan att följa för att nå till de målen läroplanen slår fast. I kursplanen står det även skrivet vad varje elev ska göra för att få ett rättvist betyg och vad varje ämne ska handla om (Ibid.). I ämnet idrott och hälsa står bland annat att eleverna ska kunna de olika grundmotoriska övningarna och känna till olika sätt att träna och motionera på (Ibid.).

I undervisningen som lärarna ska lägga fram under elevens långa skoltid krävs att vissa saker finns till hands, annars blir det väldigt svårt att genomföra en fungerande idrottslektion. Idrott och hälsa är ett sådant ämne som kräver att både salen och idrottsmaterialet fungerar (Sandahl, 2005, sid 56) och går att använda, idrott är ju mer av ett praktiskt ämne jämfört med ett teoretiskt ämne. Det i sin tur leder till att ämnet har vissa krav som måste uppfyllas. Ska eleverna kunna lära sig och prova på de olika motoriska övningarna måste materialet finnas. Ska eleverna förstå och känna vad som händer i kroppen vid träning och motion måste det finnas en sal att göra det i.

Patton och Griffin (2008, sid 413) skriver om hur idrottslärare har börjat ändra sin undervisning på olika sätt, inte för att lärare drabbas av skador utan för att den ska passa dem

själva och deras egna förutsättningar på sin specifika arbetsplats. De förutsättningarna styrs ju till viss del av materialet och salen där undervisningen ska genomföras.

Lars-Magnus Engström skriver i *Smak för motion* (2010) om hur ungdomar är mer stillasittande idag och hur de på fritiden inte motionerar eller tränar. Han skriver om hur vi ska kunna motivera ungdomar att istället för att vara stillasittande hemma framför en dator eller tv komma ut och motionera eller träna mer (Ibid, sid 37). Och det kan då spela stor roll var det sker (idrottssalen) och vad de använder (idrottsmaterialet).

Inom just materialtillgången och idrottssalens utformning finns det inte någon speciellt stor utsträckning av tidigare forskning men någon som skriver om det är Sandahl (2005) som bland annat berättar om hur idrottssalen uppkommit och hur stor skillnad det är mellan ämnet idrott och hälsa gentemot de andra ämnena i skolan (2005, sid 56-58). Sandahl skriver även i boken *Mellan nytta och nöje – bilder av ämnet idrott och hälsa* (2004, sid. 50) att det finns ett antal skolor runt om i landet som inte har tillgång till någon idrottssal. Han lyfter även fram hur mängden idrottsmaterial har förändrats under tidens gång, vilket förklaras med att lokalfrågan varit mycket större och viktigare vilket lett till att materialfrågan har hamnat lite i skymundan (2004, sid. 50-51).

3. Tidigare forskning

Som tidigare nämnts finns ett begränsat utbud på artiklar och studier om idrottsmaterialet och idrottssalen i skolan. Sandahl (Larsson & Redelius (red), 2004, sid 44) har skrivit en artikel om hur situationen med saltillgängligheten såg ut under tidigare skolår och hur den har förändrats genom åren. Resultatet han fick fram var att gymnastiksalarna hade minskat i tillgänglighet mellan 1968 och 2001 (2004, sid 50). Han nämner dock att validiteten av uppgifterna är låg. Sandahl skriver även i samma artikel att redskapsfrågan inte tas upp alls vid de tidigare rapporter han har tagit del av (2004, sid. 50).

Skolverket genomförde en studie 2003 (2007, sid. 14) om hur eleverna anser att undervisningen har påverkat dem. Det handlade dels om lärandet kring idrotten, varför man idrottar och hur eleverna påverkas av idrotten i skolan. Men också att de märkte på sig själva att de blivit bättre tränade, exempelvis bättre samarbetsförmåga (70 procent ansåg att de blivit bättre på att samarbeta), deras styrka, kondition och rörlighet hade förbättrats (76 procent) samt att de ansåg sig må bättre (68 procent).

Studien berättar även, liksom Engström, att eleverna fick större lust att röra på sig och bli mer aktiva, en ökning på 67 procent, enligt skolverkets studie (Ibid.) Lärarna i skolverkets studie ansåg att det viktigaste undervisningen bör ha är att eleverna har roligt. Det andra var att de ansåg att eleverna ska kunna få en förbättrad samarbetsförmåga samt att de ska få en möjlighet att pröva på nya aktiviteter och ha en varierande undervisning.(Ibid.)

4. Teoretiskt perspektiv

Jag har i den här studien valt att använda mig av ett relativt nytt perspektiv att se på undervisning och lärande, nämligen det designteoretiska perspektivet. Design kan ha olika betydelse beroende på vilket perspektiv man tar (Rostvall & Selander, 2008, sid. 11). Jag kommer att diskutera hur idrottssalen är designad, vad det finns för olika möjligheter för lärarna att använda sig av idrottssalen och hur denna påverkar undervisningen. Jag kommer även ta upp hur salen och materialet fungerar tillsammans och hur det påverkar undervisningen.

Designteorin berättar om olika roller som kan spela in i lärandet och undervisningen och hur dessa kan uppkomma. (Ibid, sid. 13) Teorin lyfter fram *kommunikation* som ett viktigt begrepp. Kommunikationen i undervisningen mellan lärare och elever är ju grunden till lärande. Hur läraren är, vad den säger och hur den säger det uppfattas av eleverna och därmed uppstår en kommunikation mellan dem. Lärandet grundar sig ju på kommunikationen mellan lärare och elev. (Ibid.) Kommunikationen från läraren kommer sedan eleverna att tolka på olika sätt och därmed få sin egen uppfattning om det läraren försöker nå ut med. Har eleverna lätt att förstå så är kommunikationen från läraren bra. Är det istället så att de inte förstår så är kommunikationen sämre och måste förbättras, annars riskeras elevernas lärande att påverkas negativt.

Men det är inte bara kommunikationen mellan lärarna och eleverna som spelar roll i det designteoretiska perspektivet. *Design* kan även ses som hur någonting ser ut, hur exempelvis bänkarna i en skolsal är uppställda eller vad det är för färg på till exempel väggarna. Eftersom den här studien handlar om idrott så är designen av idrottssalen det som är i fokus. Ett annat viktigt begrepp inom designteorin är *meningsskapande*. Om eleverna ska kunna lära sig och påverkas av undervisningen krävs det att de förstår vad de ska lära sig och varför. Hjälpmiddel som spelar stor roll i meningsskapandet är salen och materialet i idrottssalen.

Kunskap, ett annat viktigt begrepp utifrån designteorin, kan betyda olika saker för olika personer och ska med hjälp av kommunikation, meningsskapande och olika designers av idrottsundervisning skapa bästa möjliga lärande.

5. Syfte

Syftet med den här studien är att undersöka hur lärarna anser att undervisningen påverkar dem själva och eleverna genom två specifika kategorier: idrottssalen och idrottsmaterialet.

5.1 Frågeställningar

Utifrån syftet med studien formuleras följande frågeställningar:

- På vilket sätt möjliggör och begränsar idrottssalens storlek undervisningen i ämnet idrott och hälsa?
- På vilket sätt möjliggör och begränsar tillgången på material undervisningen i ämnet idrott och hälsa?

6. Metod

För att kunna få relevanta svar på mitt syfte och mina forskningsfrågor har jag valt att använda mig av en kvalitativ ansats som grundar sig på intervjuer med idrottslärare. I det följande kommer det att förklaras hur och varför jag valt just den kvalitativa metoden samt genomförandet av studien, vilka åtgärder jag vidtog och runt vilka ramar jag hållit mig.

6.1 Val av metod

Varför jag då valt en kvalitativ metod med intervjuer är för att få fram lärarnas syn på undervisningen utifrån aspekterna materialet och idrottssalen. Svaren på mina forskningsfrågor (se ovan) kräver att lärarna svarar utifrån sina egna åsikter och tankar.

En kvalitativ ansats handlar bland annat om intervjuer, där en ställer frågor (intervjuaren) och en svarar (informanten). (Johannessen & Tufte, 2003, sid. 68) När en person blir intervjuad utvecklar de synpunkter och åsikter på ett sätt som inte är möjlig i en enkät. Jag som intervjuare kan då komma med följdfrågor som gör att informanten kan göra sig mer förstådd men också ges möjlighet att utveckla sina svar på ett mer personligt sätt, de kan berätta mer om hur deras synsätt på saker och ting är och hur de har uppkommit (Kvale, 1997, sid. 9).

För att kunna få fram relevanta svar ifrån mina informanter skapade jag en intervjuguide (se bifogad fil). Intervjuguiden använder man som en grund för att hålla intervjun på ett speciellt spår, men kan dock utvidgas med följdfrågor beroende på vad informanten svarar. Likaså följderna av intervjufrågorna, vilken kan variera beroende på svaren ifrån informanten (Trost, 2005, sid. 50-53).

Frågorna i intervjuguiden grundar sig på studiens syfte och frågeställningar. Det jag ville ha som huvuddel för frågorna var idrottsmaterialet och idrottssalen, men jag ville samtidigt få en bild av idrottslärarna som skulle intervjuas, vilka de var och hur länge de hade arbetat som lärare.

Intervjuerna är delvis strukturerade intervjuer. Ordningsföljden på frågorna var bestämd sedan tidigare och nedskrivna. Frågorna var dock så pass öppna att vidare utveckling av svaren skulle kunnas göras.

Det som blir till fördel med de delvis strukturerade intervjuerna är att svaren ifrån de olika informanterna lättare går att jämföra. (Johannassen & Tufte, 2002, sid. 98)

6.2 Urval

Efter att ha bestämt vilken sorts studie det skulle bli skulle jag senare välja vilka jag skulle intervjua. Jag ville att urvalet skulle bestå av idrottslärare eftersom studien ska kretsa kring dem.

Varför jag valde just de tre idrottslärarna var för att de ligger i samma kommun men också för att skolorna hos de tre idrottslärarna är väldigt lika varandra: de har alla tillgång till utomhusverksamhet, de har alla ungefär lika många klasser och de har alla idrottslektion två gånger i veckan med varje klass.

6.3 Procedur

Det första jag var tvungen att bestämma mig för i genomförandet av studien var vilka skolor jag skulle genomföra mina intervjuer på. Jag satte upp vissa krav som de skulle ha och utgick ifrån dem. Bland annat skulle de ligga inom samma kommun så skolpengen mellan skolorna skulle vara lika. Sedan kontaktade jag lärarna och frågade om de ville ställa upp på intervjuer till min studie. Jag fick positiva besked från tre utav lärarna jag kontaktade.

Efter det skapades intervjuguiden, vilken jag delade upp i tre olika kategorier: allmänt, materialmängd och idrottssalen. Varför jag valde att använda just de kategorierna var för att få tydlighet och struktur i intervjuerna och resultaten.

Intervjuerna genomfördes under cirka 30-40 minuter var, i respektive idrottslärares rum. Jag använde mig av en bandspelare för att spela in intervjuerna som jag sedan transkriberade till textform. Jag skrev även ned stödord under intervjuernas gång.

6.4 Databearbetning och Analys

Den data som inkom från intervjuerna lyssnades igenom ett flertal gånger för att få helt korrekt klarhet i vad som sagts. Sedan transkriberades den och lästes igenom för att kontrollera att allting fanns med.

Analysen grundade sig på det teoretiska perspektivet som är beskrivet ovan. Begreppen utifrån perspektivet var kommunikationen, själva designen på idrottssalen och idrottsmaterialet, meningsskapandet de ger undervisningen samt kunskapen.

Vid analysen av resultatet har jag utgått ifrån hur lärarna vill lyfta fram specifika saker som gör att undervisningen blir till det bättre eller sämre genom att dels se hur de själva väljer att designa sina lektioner utifrån salens storlek men också hur de väljer att kommunicera och poängtera saker som de anser vara viktiga.

6.5 Tillförlighetsfrågor

För att svaren på mina intervjufrågor och sedermera resultaten och diskussionen i min studie skulle få en så stor trovärdighet som möjligt vidtogs ett antal åtgärder. Innan varje intervju blev de intervjuade informerade om de olika etiska aspekterna. Med det menas att det finns ett antal punkter jag som forskningsledare måste hålla mig till, olika löften som jag måste informera om och sedan hålla mig till (Trost, 2005, sid. 40-42). Nedan kommer en mer utförlig beskrivning av de olika aspekterna. Med de olika etiska skälen var förhoppningen att informanterna skulle vara så ärliga som möjligt och svara det som verkligen är sant, även fast de skulle kunna ta skada av det på ett eller annat sätt om det framkom att de svarat så som de gjort.

Andra åtgärder jag vidtog var platsen intervjuerna ägde rum. Intervjuerna genomfördes i ett rum där bara jag som intervjuare och informanten var närvarande.

Vid intervjun användes en bandspelare som då gör det lättare för mig att höra tonfall och få en korrekt bild av vad läraren svarar på olika frågor. Samt att det ges en möjlighet för mig att lyssna igenom svaren flera gånger för att verkligen förstå vad informanten svarar. Jag skrev även ned egna anteckningar av intervjun efteråt för att få fram min egen tankegång om intervjun, vilket Trost lyfter fram som någonting som alltid ska göras (2005, sid. 55).

För att få mina frågor på intervjuguiden att stämma så bra överrens med mitt syfte och mina frågeställningar genomfördes en provintervju.

6.6 Etiska aspekter

Innan varje intervju informerade jag lärarna om att det finns ett antal krav som jag måste följa och som de ska ha tagit del av innan intervjun fick börja. De fick alla välja ifall de ville fortsätta med intervjun efter att de blivit informerade om de olika kraven. Nedan följer en redogörelse av dem.

Informationskravet

Informationskravet innebär att jag, som intervjuare och utförare av en studie där uppgiftslämnarens svar kommer att användas, berättar och informerar om vad studien kommer att handla om och dess syfte men också vad för inverkan uppgiftslämnarens svar kommer att ha på studien samt att uppgifterna inte kommer att användas någon annanstans än vid och till min studie. Jag ska även informera om var och hur resultatet av studien kommer att redovisas. Och att informantens deltagande är frivilligt. (Vetenskapsrådet, Sid. 7-8)

Samtyckeskravet

Det här kravet går ut på att informanten går med på att bli intervjuad, inte mot sin vilja eller på annat sätt ta uppgifter utan att informanten är medveten om det och samtycker i intervjun.

Alla mina informanter var över 18 år och därmed behövde jag inte ha samtycke ifrån vårdnadshavare. Uppgiftslämnarna blev även informerade att de när som helst fick avbryta intervjun utan att det skulle på något sätt påverka dem negativt. De fick även bestämma på vilket sätt intervjun skulle genomföras, även fast de insisterade på att jag som intervjuare fick bestämma vilket som var bäst för mig. (Sid. 9-11)

Konfidentialitetskravet

Konfidentialitetskravet innebär att jag som intervjuare ska informera informanterna att deras svar, namn och skola inte kommer att användas på något annat sätt än under insamlingen av uppgifter. Deras uppgifter kommer inte att användas till någonting i min studie så att de på någon sätt ska kunna identifieras. Endast jag som forskningsledare kommer att ta del av uppgifterna. Om jag skulle använda deras namn eller uppgifter i studien ska jag före publicering av studien i samråd med informanten få det godkänt (Sid. 12-13).

Nyttjandekravet

Nyttjandekravet är att jag som intervjuare bara får använda uppgifterna jag samlar in från informanten till min studie, ingenting annat. Jag får inte lämna ut uppgifterna till någon eller någonting annat, exempelvis tidningar, radio eller någon annan studie. Samt att uppgifterna som informanten lämnar inte får användas till någonting som påverkar uppgiftslämnaren direkt (Sid. 14).

Jag vill tillägga att alla lärare valde att fortsätta med intervjun efter att de blivit informerade om de fyra ovan nämnda etiska kraven.

7. Resultat

För att lättare kunna se resultaten från mina intervjuer med lärarna har jag valt att dela upp svaren på fyra olika huvudkategorier, samma kategorier som på intervjuguiden. Jag kommer även av etiska skäl (se ovan) att kalla informanterna för lärare A, B och C då jag skriver ut resultaten.

7.1 Allmänt

Alla de intervjuade idrottslärarna har arbetat med idrott under en väldigt lång tid, cirka 30 – 40 år som idrottslärare respektive idrottsledare. På frågan om de trivs på skolan svarar en av lärarna (A) att han trivs väldigt bra på skolan och det är skälet till att han har tänkt jobba vidare även efter sin pension som snart skulle komma. Han ansåg att det berodde på lärarna han jobbar tillsammans med samt eleverna.

Lärare B svarar med både ett ja och ett nej. Det här berodde dels på att hon tycker om att lära eleverna nya saker men också för att hon älskar idrott. Det negativa ansåg hon vara att idrotten har fått mycket mindre tid på skolschemat men också för att föreningsverksamheten

som håller till i samma idrottssal under dagtid gör att schemat för henne och hennes arbetskamrater varken blir rättvist eller bra.

Lärare C ansåg att han trivdes ...*helt okey* [...] på skolan.

7.2 Materialmängd

Under den här rubriken kommer de frågor från intervjuguiden som behandlar materialmängden att redovisas. Det är framför allt det som lärarna svarar på om hur mycket material de har tillgång till, hur inköpen av material går till men också hur materialmängden påverkar elevernas inläring.

På skolan där lärare A arbetar berättade han att all nödvändig idrottsmaterial finns att tillgå. Och skälet till det anser han vara att alla de idrottslärare som jobbat en länge tid på skolan är väldigt intresserade av idrott och gymnastik. Han tar bland annat fram exemplet *vi har en boll per elev i alla bollsporter, typ volleyboll, basket, fotboll och i innebandy har vi en klubba per elev*. Han säger även att de försöker anpassa utbudet av material efter antalet elever på skolan och i varje klass.

Lärare B berättar att det i stort sett finns tillgång till idrottsmaterial, men att det är i dåligt skick och skulle behöva bytas ut. *Det material vi har börjar bli väldigt slitet numera.*

Lärare C däremot anser att allt idrottsmaterial fanns på skolan och att han är väldigt nöjd med det. *Det finns många saker vi kan göra med det som finns.*

Lärare A och lärare B tycker båda att mängden idrottsmaterial påverkar undervisningen.

Lärare A påpekar att varje elev får arbeta på sin egen nivå om de har en sak var, då bland annat genom svårare och lättare övningar. Lärare B säger att den individuella träningen för eleverna blir bättre om de har en större mängd material att arbeta med. *Om alla inte skulle ha varsin klubba när vi spelar exempelvis innebandy, hur ska de utan klubba då lära sig någonting?*

Lärare C ansåg att undervisningen påverkas i viss mån men att mestadels var det hans ledning som styrde.

På frågan om vad de tror påverkar inköpen av idrottsmaterial till skolan svarar lärare A med att säga att det är ekonomin som styr men att de på skolan har kommit fram till ett bra sätt att hantera det. De har startat en idrottsförening som i och med det får föreningsstöd, vilket leder till att de kan använda pengarna de får in därifrån till bland annat idrottsdagar men också till

idrottsmaterial och nybyggnationer av idrottssalen. *När kommunen märker att vi vill göra sakerna bättre, då kommer de också att vilja hjälpa till.*

Lärare B berättar att inköpen av idrottsmaterial på deras skola beror på ekonomin. Samma svar hade också lärare C på frågan, alltså budgeten som de får från skolan. ... *och där finns det ju alltid begränsningar.*

Lärarna anser att idrottsmaterialet påverkar eleverna och deras inställning till idrotten på skolan. Idrottslärare A berättar att eleverna på skolan tycker det är positivt med idrott och ...*tycker om det väldigt mycket på grund av att lärarna kan genomföra olika övningar på många olika sätt då de har bra mängd material.* Han lyfter även fram att köbildningen vid olika övningar minskar betydligt då det finns ...*riklig mängd material att tillgå och det tycker eleverna är positivt[...]* säger han. Han lyfter även fram att de brukar ha två olika aktiviteter under idrottslektionen. De delar då in idrottssalen i två delar bollspel på ena delen och på den andra har de någon slags gymnastikövning, just nu har de hopp och matta.

Lärare B anser att eleverna trivs bra på idrottsundervisningen för att de tycker det är roligt att göra många olika saker och att de då får möjligheten att variera sin träning, vilket de, enligt idrottslärare B, tycker är roligt. Lärare C däremot svarade helt annorlunda jämfört med de andra informanterna. Han ansåg att idrottsmaterialet inte alls påverkar eleverna, på så sätt att han brukar vara med och vara väldigt delaktig på lektionerna och ofta genomföra lektioner helt utan material. *Jag tror mer det handlar om vad som görs på lektionerna, inte med vad eleverna får använda sig av.*

Lärare A säger att hans undervisning underlättas väldigt mycket av att ha större mängd idrottsmaterial på skolan för det gör att det inte blir några långa köer. Lärare B säger ungefär samma sak som lärare A fast hon använder sig istället av exemplet: *Har jag sex plintar kan ju hela klassen hoppa samtidigt. Har jag en plint måste jag ha flera olika aktiviteter.*

Lärare C anser att idrottssalen påverkar mer än materialet, och hänvisar till sitt tidigare svar som behandlade att det som görs på lektionerna är viktigast, inte sakerna runt omkring.

Sammanfattning

För att sammanfatta vad lärarna anser om materialmängden i skolan så framstår att mängden material som finns på skolan är bra men att vissa lärare anser att det börjar bli slitet och behöver bytas ut. Några lärare nämner att de tycker att mängden material på skolan påverkar

undervisningen positivt eftersom mängden är stor och tillfredsställande. En lärare tycker dock att mängden inte har så stor betydelse då det är hans upplägg och styrning som är viktigast. Hur inköpen av materialet fungerar tycker de är helt okej men kan bli bättre. De tror även att eleverna ser positivt på att mängden material och kvalitén på densamma är stor och bra.

7.3 Idrottssalen

Nedan redovisas resultatet av lärarnas svar på intervjufrågorna som behandlar idrottssalen. Det handlar då om frågor om hur idrottssalen ser ut där de jobbar, hur mycket idrottssalen påverkar deras undervisning samt hur de tror eleverna påverkas av idrottssalens utformning och storlek.

Idrottslärare A säger att det finns en stor idrottssal på hans skola, och han har även tillgång till en mindre idrottssal och en danssal. Han tycker de är väl tillgodosedda med närhet till fotbollsplaner, simhall och basketplaner. Han säger att det fungerar bra för de har prioritet på idrottssalen från åtta till fem varje dag. Han berättar även att de har tillgång till ett gym i anslutning till idrottssalen. Och han nämner även att det är det som de har ändrat på under åren som gått. De har även byggt ut större förråd för att ställa in idrottsmaterialet i. *Under åren som har gått har många saker blivit mycket bättre, jämfört med tidigare.*

Lärare B säger att de har tillgång till tre idrottssalar och ett gym. Och att det oftast fungerar bra men att det ibland blir *strul* på grund av föreningsverksamheten. Men hon tycker att det överlag fungerar bra, fast några gånger har städningen i idrottssalen varit väldigt dålig, vilket tidigare har medfört att eleverna inte velat ha idrott i salen.

Lärare C har tillgång till 2 idrottssalar och berättar att det beror helt på schemat vilken sal han ska vara i. Han säger även att han tycker det fungerar bra eftersom salarna är väldigt olika och att han då kan planera lättare vad han ska ha på lektionerna. Han preciserar sig även och säger att en av salarna är mer av en sporthall nästan helt utan redskap medan den andra är mer av en gymnastiksal med betydligt större materialmängd. Fast han skulle ändå vilja att skolan bygger nytt med exempelvis gym eller klättervägg.

... och jag tror det är viktigt att eleverna får variera sin inläring, dels för att de då lär sig mer men att intresset också ska finnas kvar. Men också att jag anser idrott vara ett ämne där eleverna

ska lära sig nya saker, exempelvis klättring, som många aldrig har gjort innan och därmed lära sig någonting nytt. (Lärare C)

På frågan om undervisningen påverkas av idrottssalens utformning svarar lärare A att självklart gör den det. Han tycker att han kan tillgodose elevernas intressen och behov samt att han kan genomföra en individuell träning eftersom idrottssalen är så pass stor som den är. Han kan ha fler aktiviteter samtidigt men ändå ha alla eleverna i samma sal. *Vi är lyckligt lottade.*

Lärare B berättar att idrottssalens utformning påverkar hennes undervisning genom att en utav idrottssalarna är mer av en bollhall där det inte finns speciellt mycket redskap och påverkar på så sätt att hon inte kan genomföra vissa moment i den hallen, vilket i sin tur påverkar planeringen av idrottsundervisningen. *Man kan inte göra det man vill göra när man är där.*

Lärare C anser att han helt enkelt får anpassa sig efter de förutsättningar han har fått sig tilldelad.

Lärare A svarar på frågan om han anser att eleverna och deras inställning till idrotten ändras på grund av idrottssalens utformning att han tror den påverkar till viss del. Han kan genomföra lektioner med hela klassen och variera sin undervisning eftersom de har tillgång till så många olika salar, exempelvis simhallen och danssalen. Han säger att: *”det är sällan vi har elever som sitter och tittar på, alltså passiva elever.* Han pekar vidare på att det är viktigt för elevernas inläring att alla blir sedda och därmed får samma möjligheter.

Lärare B svarar på samma fråga att hon tror det känns mycket bättre för eleverna att ha en ren och snygg hall att genomföra idrotten i och att de säkert tycker det är skönt att ha en stor yta. Lärare C kommer med påståendet att eleverna trivs mycket bättre när de får en miljö de trivs i. Det skapar då positiva känslor berättar han. *Det är som hemma, har man det stökigt så vill man inte vara där speciellt mycket.*

Sammanfattning

Samtliga lärare lyfter fram att de har tillgång till en tillfredsställande mängd idrottssalar. Om undervisningen påverkas av salens utformning säger två av lärarna att de tycker att den gör det. De kan få alla elever aktiva. En tredje nämner att salen till viss del påverkar men det handlar framför allt om hans upplägg av undervisningen som har störst mening. Om lärarna anser att eleverna påverkas av salens utformning så svara de att det till viss del kan göra det,

men att det kan ha med flera andra saker att göra. Men att det är viktigt att ha en ren och snygg idrottssal.

8. Diskussion och analys

Syftet med den här studien var att undersöka hur lärarna anser att undervisningen påverkar dem själva och eleverna genom två specifika kategorier: idrottssalen och idrottsmaterialet.

Frågeställningarna var följande:

- På vilket sätt möjliggör och begränsar idrottssalens storlek undervisningen i ämnen idrott och hälsa?
- På vilket sätt möjliggör och begränsar tillgången på material undervisningen i ämnet idrott och hälsa?

8.1 Analys av resultat

Här i analysen kommer de begrepp som lyfts fram i det teoretiska perspektivet, nämligen *kommunikation*, *design*, *meningsskapande* och *kunskap*, att användas för att lättare förstå vilka resultat som har inkommit ifrån lärarnas svar.

Om vi då börjar titta på hur kommunikationen fungerar med den sorts materialmängd och salstorlek som lärarna berättar om så ser vi att ju mer materialmängd som lärarna har tillgång till desto mer kan de kommunicera ut sin undervisning till eleverna. Det finns svar ifrån lärarna som behandlar en bättre undervisning och större närvaro på lektionerna då materialet finns. Lika så när det gäller hur materialet ser ut. Är någonting trasigt så blir kommunikationen till eleverna dålig vilket också leder till att de blir irriterade och ledsna. Därmed blir inte heller lektionen speciellt bra.

Hur kommunikationen mellan lärare och idrottssal är framkommer som varierande. Någon lärare lyfter att de trivs väldigt bra med sin idrottssal och salarna kring den medan en annan inte anser sin idrottssal vara helt tillfredsställande för dennes undervisning. Därmed kan det ses en sorts negativ kommunikation mellan idrottssal och idrottslärare.

Designen är nästa begrepp som behandlas i teorin. Det kan man framförallt se på idrottssalarna. Många utav lärarna anser sina idrottssalar och förråd runt omkring den fungera bra. Hur de ser ut och påverkar undervisningen framkommer som positiva förutom på en

punkt som en lärare behandlar. Och det gäller en idrottssal som det fattas redskap i. Den anses vara uppbyggd på ett sådant sätt att undervisningen försvåras och där endast bollspel kan genomföras. Annars framkommer designen som bra bland lärarna.

Ett vidare begrepp som framtagits utifrån teorin är meningsskapande. Här lyfter en utav lärarna fram att han tycker varken att salen eller materialet påverkar hans undervisning utan det är mer hur han själv är. Därmed säger han att det inte ger något ökat meningsskapande med sal eller material. Intressant är dock att se att samma lärare framhåller att en ren och snygg idrottssal, tror han, ökar elevernas intresse och att de trivs bättre. Och på så vis anser han att idrottssalen ändå kan skapa en slags mening till undervisningen.

En annan lärare berättar om hur han tycker att hallen men också materialmängden är meningsskapande då han kan ha lektioner på ett bra sätt i en stor hall och kunna hålla igång de flesta eleverna hela tiden, då alla har material att tillgå. Köer och liknande bildas inte lika lätt.

Slutligen då det sista begreppet kunskap. Under tidigare nämnda begreppet meningsskapande så togs undervisningen upp till viss del. Men här under kunskapsbegreppet sticker den ut extra mycket. För att kunna lära ut kunskap till eleverna, speciellt i idrott som är ett praktiskt ämne, så måste eleverna röra på sig och vara aktiva. Samtliga lärare anser att kunskapen, och då även undervisningen, blir mycket bättre när materialmängden är stor samt att salen är hel och ren men också uppbyggd på ett bra sätt. Det som sticker ut är dock en lärare som lyfter att i en utav salarna går bara en sorts undervisning att genomföra, vilket påverkar på så sätt att hon inte kan genomföra alla idrottsmoment där.

8.2 Diskussion av resultat

Till att börja med ska vi titta på hur idrottslärarna anser att undervisningen har påverkats av idrottssalens utformning och mängden material. Sandahl (2004) skriver i sin artikel att bristen på idrottssalar runt om i landet är ett stort problem för den svenska skolan. Han skriver att det under skolans historia har det alltid varit ett problem och att det fortfarande är det. Men av vad min studie har visat så är idrottslärarna väldigt nöjda med hallen de genomför sin undervisning i. I och med att en utav lärarna säger att de till och med kan bygga ut sin idrottssal visar förhoppningar att frågan om lokalbrist och därmed undervisningsbristen inom idrotten är på förbättringsvägen inom Sveriges skolor. Och att man då försöker få en design som passar undervisningen som ska genomföras i salen. Den kan då förhoppningsvis bidra till

att kunskapen kan höjas bland eleverna därför att deras förståelse för meningen med undervisningen lättare förstås och på så sätt ge en bättre kommunikation mellan lärare och elever.

Av vad den här studien har visat så anser lärarna att de i stor utsträckning kan genomföra en bra undervisning med sina elever. Suzanne Lundvall (Larsson & Redelius (red), 2004, sid 27) skriver om en studie där forskaren har kommit fram till att elever tycker att ämnet idrott och hälsa blir mer intressant ju mer utmaningar de ställs inför. Men att de som inte har samma inställning till idrotten stöter istället bort den och ogillar ämnet. Av svaren som framkommit från lärarna i min studie ser man tydligt att redskapen och materialen här är en viktig fråga. Flera av lärarna berättar att eleverna kan arbeta mer individuellt och på sin egen nivå och därmed inte känna att de måste ställas inför lika stora utmaningar. Här kan även eleverna skapa sin egen mening med idrotten, den mening de själva anser att deras gymnastikundervisning bäst passar sig för just dem. Det gäller då för lärarna att med hjälp av de olika designerna och de olika tecknen som kommunicerar mellan eleverna, lärarna och momentet att få den bästa möjliga undervisningen för individen.

Lundvall (2004, sid. 27) skriver att de som inte tycker idrott är ett roligt ämne beskriver det med att de inte tycker om lagarbeten och tävlingsformer. Här kommer också frågan om materialmängden in igen. En av mina informanter berättar att de satsar på minst en boll eller en klubba per elev, vilket även det gör att elever som inte tycker om tävling eller lagarbeten kan utföra övningar de med. De får arbeta på sin egen nivå som informanten också säger. I och med det får alla elever arbeta efter sina behov och undervisningen blir påverkad på så sätt att den blir lättare att genomföra och får även nöjdare och närvarande elever.

Kommunikationen mellan lärare och elev kommer då att bli väldigt avgörande.

Förhoppningsvis fungerar den väldigt bra och då kommer också fler elever att kunna öka sitt lärande, sitt intresse och sin kunskap inom idrotten.

Lars-Magnus Engström berättar i sin bok *Smak för motion (2010)* att barn och ungdomar har minskat sitt intresse för att idrotta efter skoltid och istället ägnar sig åt stillasittande aktiviteter. Han förklarar det med skälet att de står utanför den organiserade verksamheten. (2010, sid 39). Vad en av informanterna i studien berättar om är idrottsföreningen som skolan har startat. Informanten säger att idrottsföreningen har tillgång till allt de material som skolan har tillgång till. Om det nu stämmer som Engström skriver, att det krävs en organiserad verksamhet för att få de stillasittande ungdomarna att engagera sig i idrott och hälsa så anser

jag att starta en idrottsförening på skolan ger eleverna stora möjligheter till att vara delaktiga i idrotten samt att de får ett väldigt stort utbud på aktiviteter de kan göra, eftersom skolan som informanten arbetar på har stor tillgång till material. Det här kan ses både som att undervisningen påverkas om fler elever får upp intresset för idrotten genom föreningsverksamhet efter skolan men också som en skillnad mellan en skola som har stor tillgång till lokaler och material jämfört med en skola som har liten tillgång till salar och mindre mängd material.

Skolverket visar i sin artikel (2007) om idrotten på grundskolan där de även fått fram siffror som visar att eleverna själva anser att de har blivit bättre på flera olika saker, bland annat att de tycker det är roligare och att de trivs med idrottsundervisningen. Efter att ha sätt vad lärarna i min undersökning har svarat kan man tydligt se att de vet vad eleverna vill ha och att de, precis som deras svar visar, anser att eleverna tycker det är roligare och bättre med varierande undervisning och att de kan jobba på sin egen nivå hela tiden med rätt materialmängd samt en väl fungerande idrottssal med tillräcklig storlek. De anser att eleverna trivs bättre samt att de kan ha en bättre undervisning då tillgången är hög.

Vilka konsekvenser uppkommer då när det kommer till elevernas lärande? Av de resultat som framkommit från intervjuerna så bör de kunna få den bästa undervisningen de kan få. Trivs lärarna i sin arbetsmiljö och anser att de kan göra alla moment de vill genomföra, borde det också leda till att lärarna kan ha den undervisning de vill ha vilket då bör påverka elevernas lärande positivt. Vidare kan man tänka att det bör vara positivt med en stor sal då bland annat ytan för varje enskild elev blir större att arbeta på, men det som dock kan te sig negativt är att läraren kan ha sämre uppsyn över samtliga elever och de då kan vara svårare att se och bedöma alla rättvist. Samma problem kan också uppstå när det är en liten sal, då vissa kan hamna bakom andra och därmed skymma lärarens översikt. Därmed kan det leda till att eleven kanske får ett sämre betyg, även fast det kan bero på att läraren inte sett eleven.

Vid liten sal men också vid mindre mängd material kan också problemet med prestationsångest öka. Fler kommer att se vad en elev gör och därmed påverka dennes förmåga att genomföra en övning eller ett moment. Eleven kan bli rädd för att de andra ska skratta eller prata om genomförandet vilket då kan leda till att eleven istället väljer att inte göra momentet. Det kan också vara en stor del i konsekvenserna för elevernas lärande.

Som avslutning i diskussionen vill jag lyfta det pedagogiska tankegångarna som har slagit mig efter att ha sett resultatet av undersökningen. För det första så måste det ses som väldigt positivt när eleverna får arbete med varsin boll eller varsin klubba vid undervisningen. Det leder då till att varje enskild individ kan arbete på sin egen nivå och utveckla sina egna kunskaper. Är då också salen stor och rymlig skapar det också möjligheten att arbete på en större yta för varje elev. eleverna får då jobba på sitt sätt och lära sig att ta ansvar för sin egen utveckling inom den specifika idrotten eller sporten.

Behöver så eleverna arbeta med varandra och samarbeta kan det dock ses som positivt att ha färre mängd material men också att ha en mindre idrottssal. Dels måste de arbeta flera tillsammans när de exempelvis ska hoppa rep eller jonglera. De kan då lära sig av vad andra gör och på så sätt utveckla sin egen inläring. Man skulle kunna säga att de får det genom synlig feedback. Vidare kan de också ge varandra muntlig feedback: *Gör så här* eller *tänk mer på det här*. Då utvecklas också elevernas förmåga att se på andra och hjälpa denne att göra rätt. Samarbetsförmågan blir då det centrala i inläringen. Och den ökas på när det ska ske i en liten sal med trängre utrymme. Ovan två nämnda pedagogiska inriktningar är några av många saker som en lärare ska och bör ta i beaktning vid undervisningen: *Vad är det viktigaste med dagens undervisning?* Och att inte bara se stirra sig blind på att alla ska vara aktiva. Träning kan vara olika saker, bland annat aktivt arbete eller samarbetsförmåga.

8.3 Diskussion av metod

Metoden för att komma fram till relevanta svar på syftet och frågeställningarna har till vis del fungerat bra. Antalet informanter skulle ha varit större för att få en bättre och tydligare bild av vad likheterna och skillnaderna är mellan skolorna samt vad som gör att lärarna blir begränsade och vad det finns för möjligheter för dem att påverka undervisningen för eleverna.

Hade syftet istället varit vad eleverna ansåg om undervisningen i idrott och hälsa hade det passat bättre med en enkätstudie och därmed en kvantitativ ansats.

Målet med den här studien var att försöka få en bild av vad idrottslärarna tycker om undervisningen och hur de känner i frågan om idrottsmaterialet och idrottssalen. Resultatet som framkommit har gett en vanlig bild av idrottsämnet och jag lämnar nu med

förhoppningen att fler studier kommer att genomföras som handlar om idrottssalen men framförallt om idrottsmaterialet i skolan.

8.4 Vidare forskning

Det jag skulle vilja se mer av inom forskningen kring idrottsmaterial och idrottssalar är fler artiklar och undersökningar kring idrottsmaterial i skolan. Jag har nämnt det tidigare men jag vill ändå lyfta fram det ännu en gång att tillgången till artiklar kring idrottsmaterial i skolan nästan lyser med sin frånvaro. Hur påverkar materialet undervisningen och varför? Vad anser lärare och elever? Hur utvecklas materialet och vad finns det för gränser för vad som räknas till idrottsmaterial? Det är intressanta frågor som jag mer än gärna skulle vilja läsa i vidare forskning. Samt se större studier i samma ämne som jag själv redovisat i den här ovan.

9. Referenslista

- Engström, L-M. (2010). *Smak för motion: Fysisk aktivitet som livsstil och social markör*. Stockholm: Stockholms universitets förlag
- Johannessen, A. & Tufte, P-A. (2002). *Introduktion till Samhällsvetenskaplig metod*. Oslo: Liber AB
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Larsson, H. & Redelius, K. (red.), (2004). *Mellan nytta och nöje: Bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Edita Norstedts tryckeri
- Lindén, K. (1988). *Förstudier för att förebygga idrottslärares belastningsskador*. Högskolan i Örebro, Högsk. Adj. Idrottslärarlinjen
- Lundvall, S. (2004). Bilder av ämnet idrott och hälsa – en forskningsöversikt i Larsson, H. & Redelius, K. (red.), (2004). *Mellan nytta och nöje: Bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Edita Norstedts tryckeri
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. (2011). Hämtad 2011-12-20 från:
http://www.skolverket.se/2.3894/publicerat/2.5006?_xurl=http%3A%2F%2Fwww4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2575
- Patton, K & Griffin, L. (2008). Three physical education programs' adaptive approaches to change: How can I spin that so it works for me?. [elektronisk version] *Sport, Education and Society*, Vol. 13 (4), 413-430
- Rostvall, A-L. & Selander, S. (red.) (2008). *Design för lärande*. Stockholm: Nordstedts Akademiska förlag
- Sandahl, B. (2004). *Idrottsämnet och de materiella förutsättningarna – exemplet Stockholm 1950-2000*. Idrottsforum.org, 2004-09-28
- Sandahl, B. (2005). *Ett ämne för alla?: Normer och praktik i grundskolans idrottsundervisning 1962-2002*. Stockholm: Carlsson bokförlag
- Skolverket (2007). *Idrott och hälsa - en samtalsguide om kunskap, arbetsätt och bedömning*. Stockholm: Liber
- Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur
- Vetenskapsrådet. *Forskningsetiska principer: Inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elanders Gotab

- Widerberg, K. (2002). *Kvalitativ forskning: I praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Syfte

Syftet med den här studien är att undersöka hur lärarna anser att undervisningen påverkar dem själva och eleverna genom två specifika kategorier: idrottssalen och idrottsmaterialet.

Frågeställningar:

- På vilket sätt möjliggör och begränsar idrottssalens storlek undervisningen i ämnen idrott och hälsa?
- På vilket sätt möjliggör och begränsar tillgången på material undervisningen i ämnet idrott och hälsa?

Vilka sökord har du använt?

PE-teachers, Material, PE, Physical Education, Idrottssal, Idrottsmaterial, Sandahl, Liljekvist, Sports, Differences, PE-hall, Gym, Education, idrott

Var har du sökt?

Idrottsforum.org, Diva, Google Scholar, Google, Sportdiscus, Sportsscience, OregonPDF in health & performance

Sökningar som gav relevant resultat

*Idrottsforum.org: Sandahl
Diva: Lundvall, idrott*

Kommentarer

Svårt att hitta material p.g.a. litet utbud av tidigare forskning. Bra att dock få hjälp av handledare med tips på författare som skrivit om ämnet tidigare. Fick litteraturlista av Åsa Liljekvist

Bilaga 2 Intervjuguide

Intervju- och diskussionsfrågor

- Namn?
- Skola?

Allmänt

- Hur länge har du arbetet på skolan?
- Trivs du på skolan?
- Trivs du med lärarjobbet??

Materialmängd

- Finns allt idrottsmaterial du behöver?
- Tycker du att mängden idrottsmaterial påverkar undervisningen?
 - På vilket sätt?
- Vad styr inköpen/mängden av idrottsmaterial på skolan?
- Tror du idrottsmaterialet påverkar eleverna och deras inställning till idrotten?
- På vilket sätt styrs din undervisning av materialmängden och idrottssalens utformning?
- Övrigt?

Idrottssalen

- Hur många idrottssalar finns det?
 - Hur fungerar det?
- Skulle du vilja ändra på någonting?
- Påverkar idrottssalens utformning din undervisning?
- Tror du idrottssalens utformning påverkar eleverna och deras inställning till idrotten?
- Övrigt?